

(Ne)razumevanje

Različni pogledi na knjigo o koreninah islama

»Islam vsebuje elemente nasilja v Koranu in v življenju Mohameda,« je v prispevku za spletni portal *AsiaNews* zapisal izvedenec za islam, jezuit p. Samir Khalil Samir /nekdanji prorektor Papeškega inštituta za vzhodne vede/. Zahodne družbe bi morale imeti dovolj poguma, da to tudi izrečejo. V nasprotnem primeru se pojavita le zmešnjava in razočaranje. K temu pripomorejo tudi politiki, ki domnevajo, da v islamu z nobeno besedo ne pozivajo k nasilju. Samir Khalil Samir kljub nakazanim težavam ne vidi nikakršne alternative za vključevanje muslimanov v zahodno družbo. Pomembno je, da islam razumemo takšnega, kakršen je v resnici.

Novica na spletni strani *www.druzina.si*

Čeprav je nasilje na široko zapisano na straneh islamske zgodovine, vključno z njegovimi temelji, to nikakor ne pomeni, da so naši muslimanski sosedi nasilni. Muslimani zaslužijo, da se z njimi ravna ljubeznivo in spoštljivo kakor z vsemi drugimi ljudmi.

Nabeel Qureshi v knjigi *Razumeti islam in džihad*

Vsaj od znamenitega regensburškega predavanja, v katerem je papež Benedikt XVI. leta 2006 razmišljal o odnosu med vero, razumom in nasiljem, v ta razmislek pa kot povod pritegnil (zanj nesprijemljivo ostro) misel o širjenju islama z nasiljem, je to zelo občutljiva tema, o(b) kateri se soočajo različna mnenja. Spomnimo: papež je v Regensburgu uporabil navedek iz pogovora med bizantinskim cesarjem Emanuelom II. in nekim perzijskim učenjakom, v katerem je prvi drugemu navrgel: »Pokaži mi vendar, kaj je Mohamed prinesel novega, in našel boš le slabo in nečloveško, kakor to, naj vero, ki jo je pridigal, širijo z mečem.« Navedek, iztrgan iz konteksta akademskega predavanja, češ da se papež z njim docela strinja, je sprožil burne (tudi nasilne) odmeve, pozneje nekoliko »ohlajeno« ozračje pa je vendarle odprlo vrata novim korakom v argumentiranem dialogu med krščanstvom in islamom.

Občutljivost tematike, ki seveda nikakor ni vezana na versko gnano nasilje zgolj ene religije, temveč sleherno zlorabo vsake vere za njegovo izvajanje in upravičevanje, se odtlej ni zmanjšala, ni pa se zmanjšala niti potreba po javni razpravi o teh žgocnih vprašanjih – zaradi naraščajočega obsega džihadističnega terorizma predvsem v konkretni povezavi z islamom. O tem se izrekajo številni strokovnjaki, denimo tudi v uvodnem navedku omenjeni nekdanji prorektor Papeškega inštituta za vzhodne vede, ki velja za enega najboljših katoliških poznavalcev islama in zagovornikov medverskega dialoga – ki pa naj temelji na primeren razumevanju pojmov.

RAZBLINJANJE STRAHU

V ta okvir smemo umestiti tudi izid knjige, iz katere je vzet drugi navedek: *Razumeti islam in džihad* (založba Družina), ki jo je napisal Nabeel Qureshi. Avtorja, ki je zrasel v ameriški muslimanski družini, študij lastne vere pa ga je prek ateizma pripeljal do evangelijskega krščanstva, smo v *Družini* že predstavili (št. 3), knjiga pa je bila širši javnosti predstavljena v sredo, 25. januarja, na tiskovni konferenci, pri kateri sta različna pogleda nanjo soočila prevajalec dr. Drago K. Ocvirk in tajnik Islamske skupnosti v Sloveniji Nevzet Porić.

Dr. Ocvirk Qureshijevo delo razume kot strokovno utemeljeno, po

drugi strani pa razumljivo napisano knjigo, ki išče pot miru in sožitja, izhaja pa s stališča, da se na tej poti islam nujno sooča s premislekom o tem, kako nevtralizirati ekspanzionistični naboj, ki ga vsebujejo njegovi viri (Koran, hadis). Tradicionalni islam je skozi zgodovino to dosegal, a široka dostopnost do virov in razdrobljenost muslimanskega sveta je v sodobnosti pripeljala tudi do številnih individualnih razlag in posnemanj, ki se rojevajo mimo tradicionalnega islama in skušajo na hitro spremeniti svet v skladu s svojimi predstavami – če ne drugače,

Dr. Drago Ocvirk in tajnik Islamske skupnosti v Sloveniji Nevzet Porić

s terorističnim ustvarjanjem apokaliptičnih razmer. Nabeel Qureshi to dogajanje analizira in ga predstavi v obliki odgovorov na osemnajst pogosto slišanih vprašanj, kot so npr.: *Kaj je islam? Kaj je šariat? Ali se je islam širil z mečem? Ali je islam »religija miru«? Kaj je džihad? Kaj je radikalni islam? Zakaj se muslimani radikalizirajo? Ali muslimani in kristjani častijo istega Boga?...* Ker je očitno, da imajo ljudje zaradi vsega, kar se dogaja po svetu, strah pred islamom in muslimani, je ta strah po prepričanju dr. Ocvirka treba razbliniti – in to želi biti namen Qureshijeve knjige.

OČITEK POPULIZMA

Tega namena pa v njej ni prepoznal Nevzet Porić. Tajnik Islamske skupnosti v Republiki Sloveniji je izrazil dvom že v avtorjevo konvertitsko verodostojnost, knjigi pa očital, da je napisana z veliko frustracije, brez trdnih utemeljitev in navajanja virov, z namernim zanemarjanjem zgodovinskih okoliščin. Qureshi naj bi skozi celotno zgodbo islam prikazoval kot nasilno religijo, pri

čem naj bi navajal tiste primere iz islamskih virov, ki podpirajo njegovo tezo brez upoštevanja konteksta oziroma povoda razodetja določenih delov Korana. V kritični presoji se je Porić naslonil tudi na računalniško analizo svetih besedil krščanstva in islama, ki je pokazala, da se ubijanje in uničevanje najpogosteje pojavlja v Stari zavezi (5,3 odstotka), nato v Novi zavezi (2,8 odstotka), najmanj pa v Koranu (2,1 odstotka).

V Qureshijevi knjigi Porić, ki kritično presoja tudi *Družinine* objave, kot je uvodni navedek p. Khalila, prepoznava prvine populizma in zasledovanja predvsem komercialnih založniških interesov, kar naj ne bi bilo v skladu s pozivi papeža Frančiška k dialogu in razumevanju med kristjani in muslimani, pa tudi ne z dialoško usmeritvijo vodstva Cerkev na Slovenskem pri graditvi prihodnosti razumevanja in sobivanja med različnimi narodi.

GALAKSIJA ISLAMA

Dr. Drago Ocvirk je v nadaljevanju razprave izrazil razumevanje za Porićeve pomisleke: Islamska skupnost v Republiki Sloveniji, ki predstavlja tradicionalni islam, se v Qureshijeve analizah ne prepozna, toda današnji islam je prava galaksija, v kateri prihaja do zelo različnih interpretacij (eden izmed procesov, ki se v tej galaksiji dogaja, je t. i. vahabizacija islama), ki jih je v racionalni javni razpravi pač treba upoštevati in biti tudi z njimi v dialogu. Jasno je, da »islam ni džihad«,

a hkrati tudi, da je »džihad del islama«, ta razmerja pa so legitimne razpravne teme, kot je utemeljena razprava o nasilju v vsaki religiji, saj je bilo vsako verstvo v svoji skrajni obliki kdaj nasilno. A nasilja ne delajo religijski sistemi kot taki, temveč ljudje v teh sistemih.

Vprašanja, ki se jih dotika Qureshi, so upravičena, saj se mnogi, ki delajo hudo, pri tem sklicujejo na islam; to ravnanje je treba analizirati in pokazati, kje in zakaj odstopa od tradicionalnega islama. Prav zato pa so to predvsem vprašanja, o katerih se morajo pogovarjati muslimani sami in poiskati rešitve – morda podobne tistim, ki jih prinaša evropska zgodovina, ko so po verskih vojnah nacionalne države dale zagrete krščanske veroizpovedi na vajeti?

Soočanje različnih mnenj o knjigi *Razumeti islam in džihad* se je izteklo v pobudi moderatorke Manice Ferenc, da kakšno od naslednjih izdaj, posvečenih podobnim vprašanjem, založba Družina pripravi v sodelovanju z Islamsko skupnostjo v Republiki Sloveniji. ■

BOGOMIR ŠTEFANIČ